

**Buzağı ishalleri, sığırların kompleks
solunum yolu hastalığı (BRDC),
immunostimulan-immunmodölatörler ve
aşılamalar**

Prof. Dr. Hüseyin Yılmaz

Buzağı yaşamı

Sütten kesmeden önce

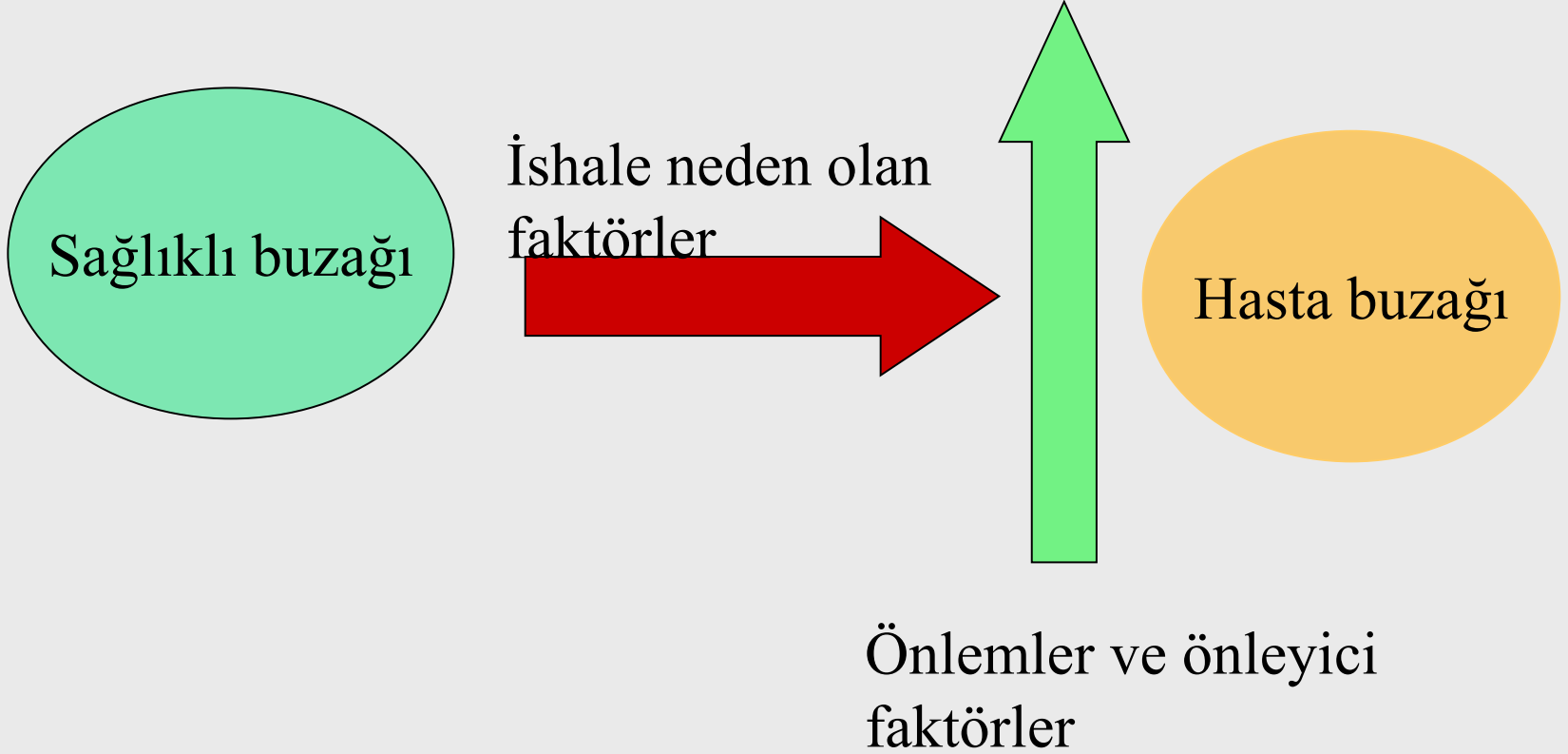
İshaller

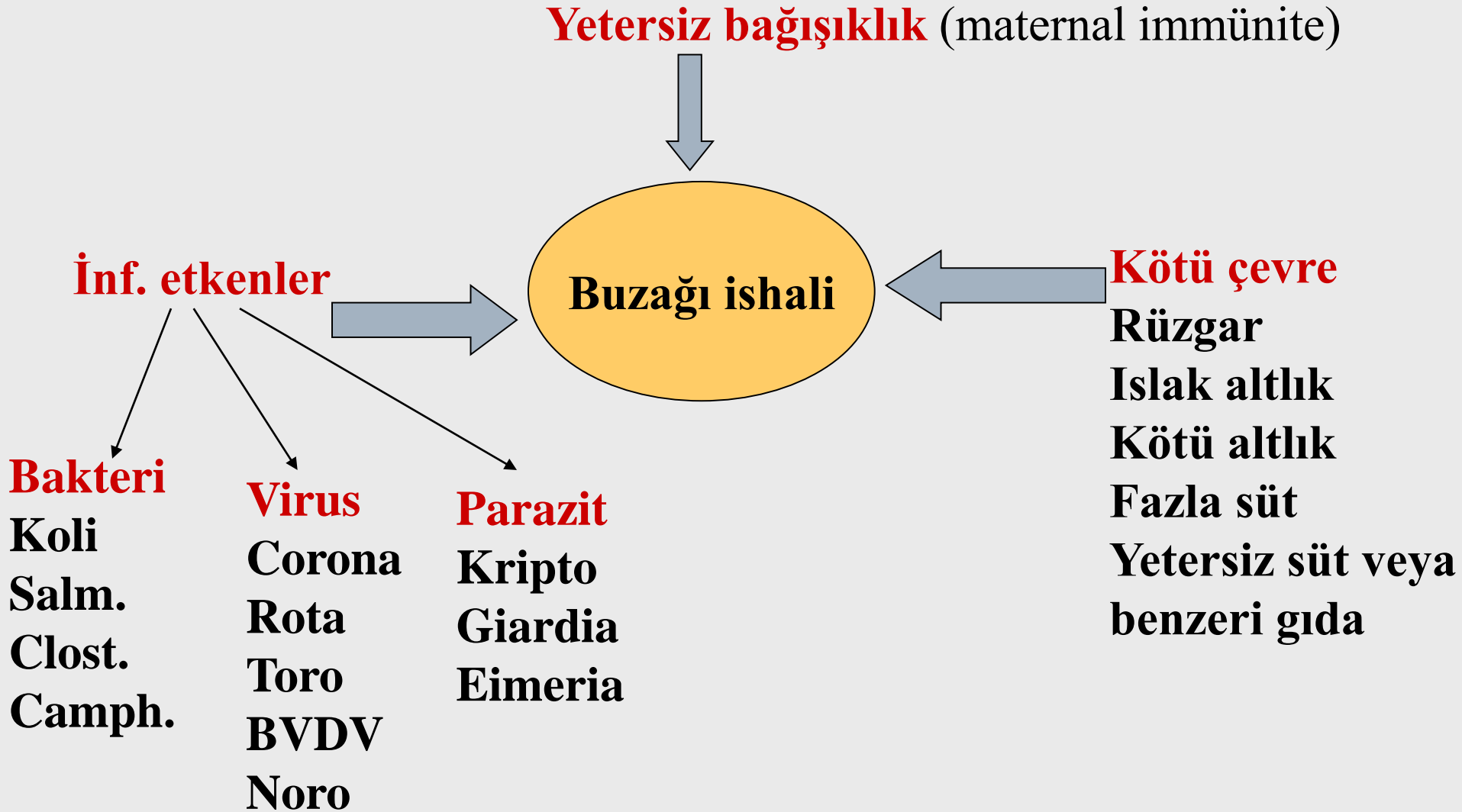
Sütten kesildikten sonra

Respiratörük infeksiyonlar

Sütten kesilme

- Multifaktöriyel bir hastalık
- Buzağı ölümlerinin %50 si ishalden

Etken	%
Rotavirus	45
Cryptosporidium	20
Coronavirus	12
E. coli	3
Belirlenemeyen	20

- %8-12 kadarı anne ve çevreden infeksiyon etkenini alabilir
- Kolibasiloz 1 haftadan önce
- Virus ve kriptosporidium 5-15 günler daha çok

İshallerde ölüm/vaka oranını etkileyen faktörler

- Yıllık buzağı sayısı
- Kovaya düşen buzağı sayısı
- Sulu ishali insidensi
- İştahsızlık oranı
- Genel durumun bozulma oranı
- Gaitada kan varlığı
- İshalin süresi
- Kanda L-lactate düzeyi

Tanı-Ayırıcı tanı

Yaş	Klinik bulgu	Olası etken
1-3 gün	Çok sulu ishal, ciddi su kaybı, güç kaybı, bacaklar soğuk ve göz çökmesi	Kolibasilloz ETEC=F5 E. coli
4-11	Mukoid, ateş, iştahsızlık, karın ağrısı, ilerleyen dehidrasyon	Rotavirus, coronavirus, kriptosporidozis
11 den büyük	Çok sulu ishal ve hafif kan, yüksek ateş	Salmonella
18 den büyük	Siyah renk, mukoid, kan+ veya - , kolik, ateş, pityalizm, iştahsızlık ve aşırı göz yaşı	Eimeria zuemii BVDV

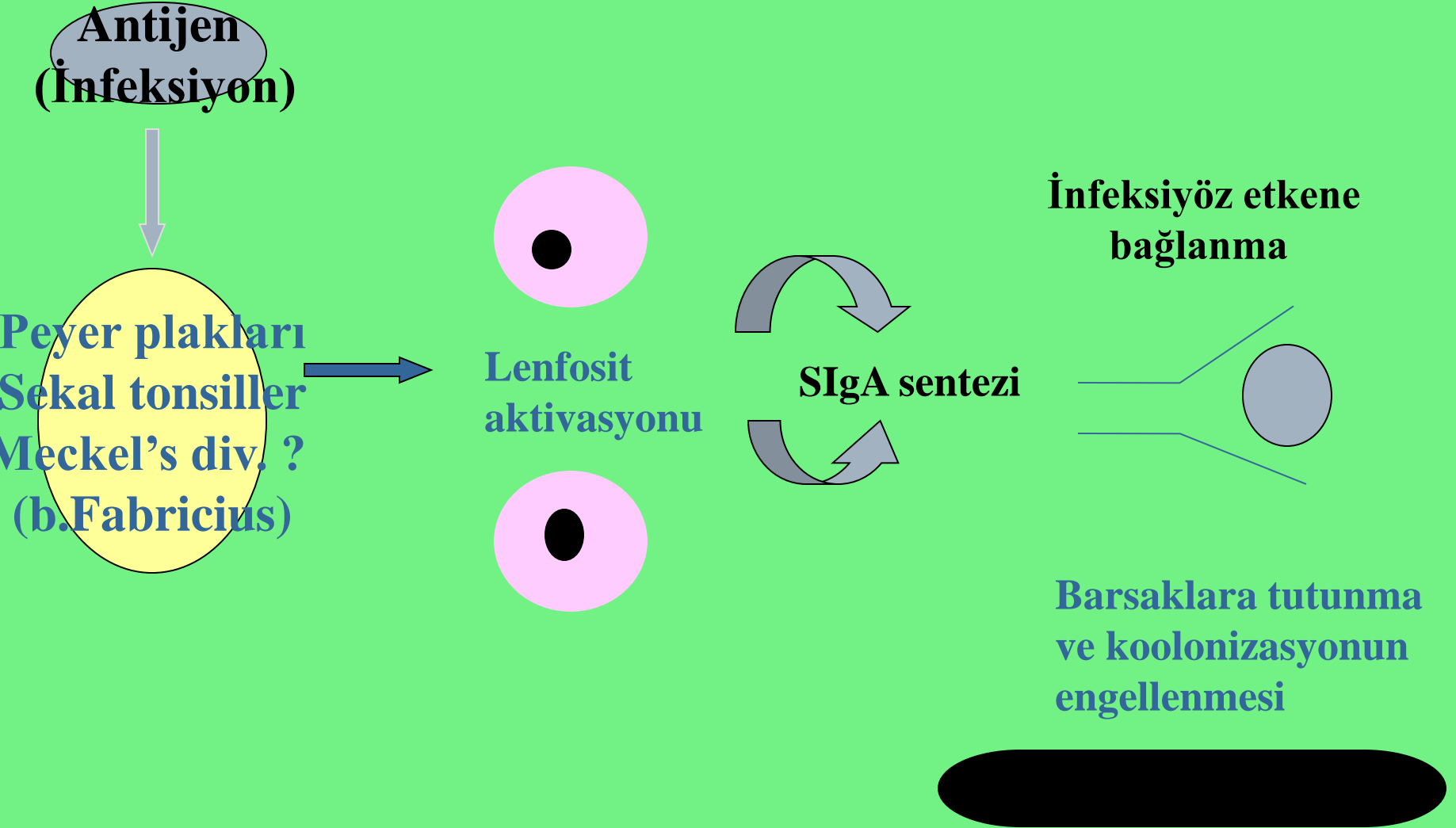
Etkin

Bovine viral diyare

ETKİN İLAÇ

Barsaklarda immünite

- Laboratuvara göndererek
- Çiftlikte yapılabilen

- Cryptosporidium
- Giardia
- 4-5 etkene bakabilen 15 dakikalık testler
(Rota, corona, kripto, E.coli)

Laboratuvar testleri

- Seroloji
- Virus izolasyonu
- PCR

- Kan

  - Antijen ve antikor saptama

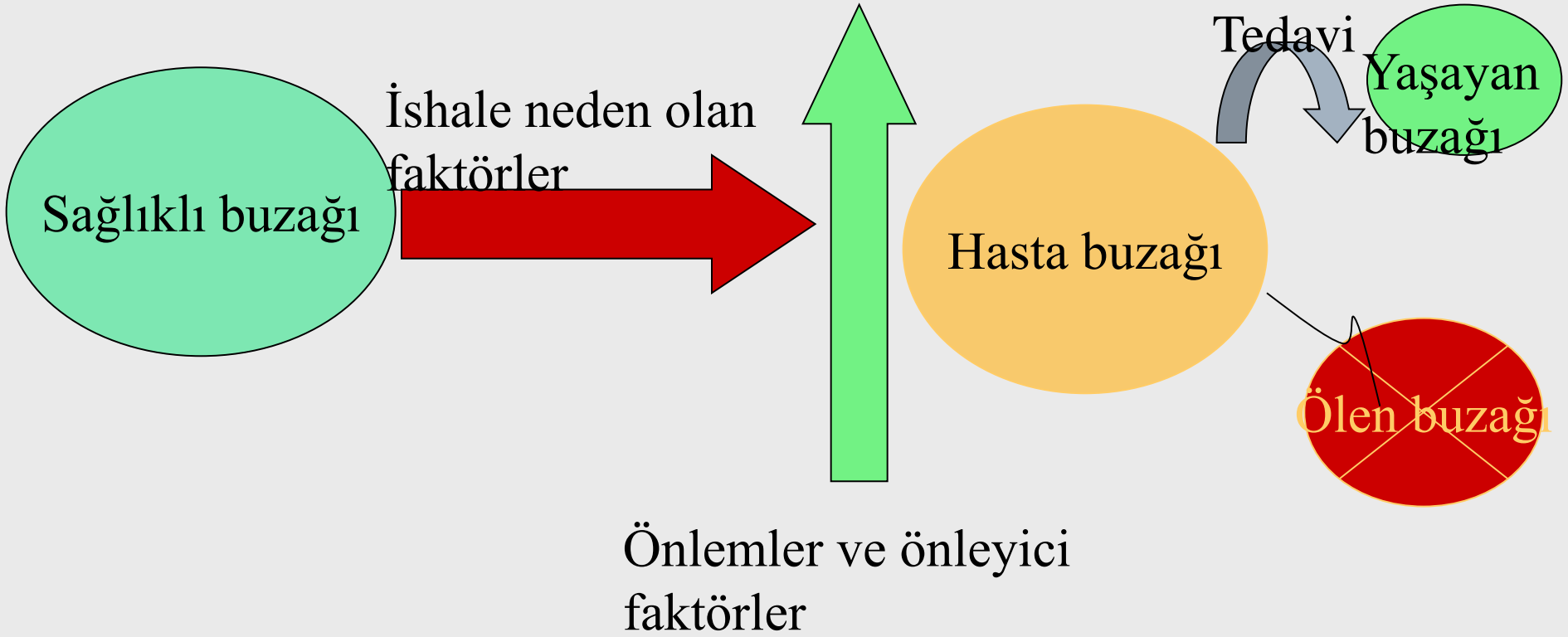
  - Virus izolasyonu

- Gaita

  - Antijen saptama

  - PCR

  - Virus izolasyonu

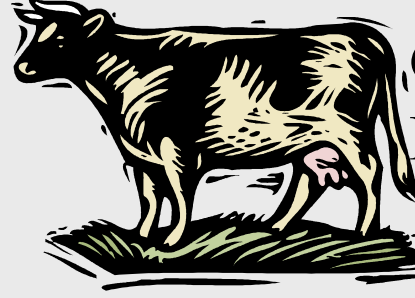

Tedavinin bileşenleri

- Kaybedilene vermek ve desteklemek
- Antibakteriyel, antiprotozoal tedavi
- Yeterli ve uygun beslenme
- İshalli buzağıya gereken ilgi ve sevgi göstermek ve özellikle bayanların bakması

İshali önleyici faktörler

Çevre hijyeni

İnek yönetimi

Gebelik döneminde aşılama
Kolostrum miktarı
Kolostrum kalitesi

Buzağılama

Hijyen yönetimi

Buzağılama bölümü

Kolostrum yönetimi

Kolostrum verilmesi
Süt yerine geçen gıdalar
Su

Buzağı yönetimi ve hijyeni

YÖNETİM

- Hijyen
- İnek
- Kolostrum
- Buzacağı

İnekle ilgili yönetim

- Kuru dönem
- Gebelik dönemi aşılama
- Kolostrum miktarı
- Kolostrum kalitesi

İnekle ilgili yönetim Kuru dönem:

- 45-60 gün öneriliyor
- 40 günden az ise kolostrum miktarı azalır
- 25 günden az ise Ig miktarı azalır
- Bu dönemde dengeli beslemek lazım
- Gebeliğin sonuna doğru Vitamin E ve Selenyum

İnekle ilgili yönetim

Gebelik dönemi aşılama:

- E. coli, rota and corona
- Clostridium

Gebelikte aşılamanın etkisi

Çiftlik	Morbidite		Mortalite	
	Aşısız	Aşılı	Aşısız	Aşılı
A	90	10	36	1
B	75	32	20	3
C	90	18	30	2
D	60	2	20	0

- Isı stresi
- İneğin yaşı
- ırk

İnekle ilgili yönetim

Kolostrum kalitesi:

**İlk buzağılamada kolostrum
ilk 2 saat içinde alınmalı
(maksimum 6 saat)**

**Kolostrumun kullanılmamasını
gerektiren durumlar**

Mastitik

Sulu

Kanlı

Doğumdan önce emilen

Doğumdan önce sağılan

- Fizyoloji (kendine aitse ısıtılmış, dondurulmuş veya kontamine olmadığı için en iyi sonuç alınır)
- Depolama

- Depolama
- Dondurulmuş veya soğukta tutulan kolostrum kullanılabilir
- En iyisini ilk kullan gerisini sonrası için
- Havuz yapmamaya çalış

- Kolostrum kullanılmadan önce 35-40 dereceye ılıtılır
- Ilıtma işlemi su banyosunda yapılmalıdır
- Aşırı ısı 60 dereceden yukarı antikorları yıkımlar
- Mikrodalga ve süt makinelerini temizleyen sıcak sudan kaçınmalı

Kolostrum yönetimi

- Eğer kolostrum aseptik ve hijyenik koşullarda elde edilemiyorsa veya infekte (paratb, salmonella, mycoplazma, BVDV vb) ineklerden geliyorsa
- Havuz yapıp pastörize edilmelidir
- 60 derecede 60 dakika su banyosunda yapılırsa Ig yıkımı az ve bakteriyel açıdan güvenli
- Sonra 4 derecede tutulur ve 10 gün kalabilir

Buzağı ile ilgili yönetim

- Doğumda sağlığın iyileştirilmesi
- Doğumda stresin azaltılması
- Kolostrum verilmesi
- İlk besleme zamanı

Buzağı ile ilgili yönetim Doğumda sağlık:

Doğuma müdahale
Zayıf buzağıların sayısı
Kolostrumun geç verilmesi

Hipotermi

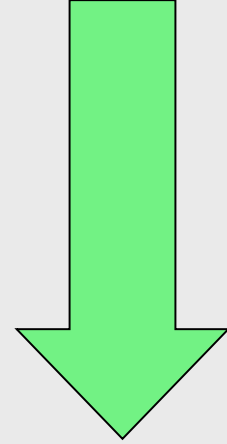
Buzağı ile ilgili yönetim Doğumda sağlık:

Günlük verilen sütün miktarı

Otun verilme zamanı

Doğum bölümündeki buzağı sayısı

Doğum bölümünün kullanım sıklığı

Buzağı ile ilgili yönetim Doğumda sağlık:

**Gebeleik döneminde
ineğin kötü beslenmesi**

Isı stresi

ZAYIF BUZAğI

Buzağı ile ilgili yönetim

Doğumda sağlık:

Neonatal asidoz

Distocia

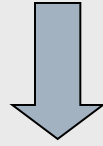
Soğuk

Kafada ve özellikle dilde dem
Kalkmada zorlanır

Buzağı ile ilgili yönetim Doğumda stresin azaltılması:

**Yeni doğan buzağıda
immun sistem henüz oturmadığı gibi
doğum sonrası yüksek olan kortizol
5 gün kadar etkiler**

BU NEDENLE

**Stres
(soğuk, rüzgar, hipoglisemi, ağılama vs)
azaltılmalıdır**

Buzağı ile ilgili yönetim Kolostrum verilmesi:

**Biberonla ilk 4 saat içinde
4 litre
verilmesi**

**12 saat içinde 2 litre
günde 2 litre olarak 3 gün devam et**

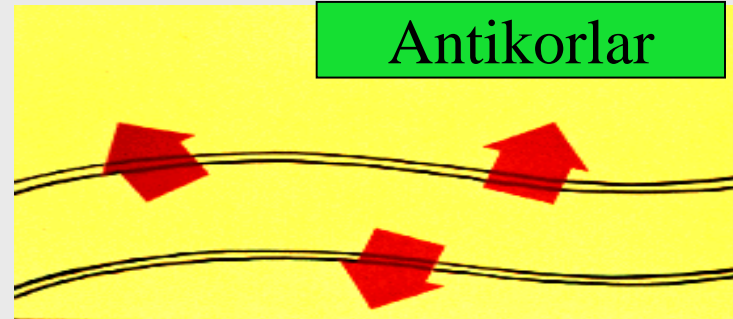
NOT: eğer alamıyorsa
safagal sonda kullan

UYARI

**Kolostrum vermeden önce,
kolostrumla beraber veya
Sonra
Başka rn verilmez**

Buzağı ile ilgili yönetim Kolostrum verilmesi:

- ❑ İlk 4 saat içinde verilmezse antikor transferi başarısız demektir
- ❑ çünkü 6 saatten sonra emilim birden azalmaya başlar
- ❑ 24 saatten sonra bir yararı yok
immunoglobulinler sadece barsağa lokal çalışır

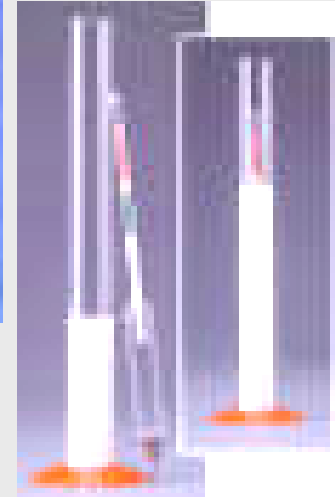
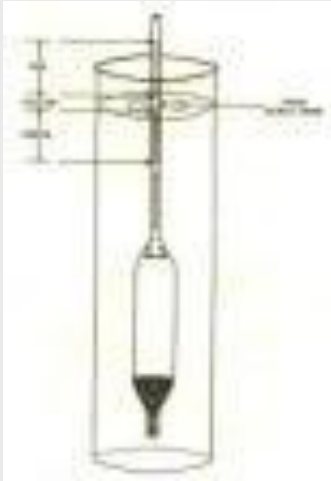

Buzağı ile ilgili yönetim Kolostrum kalitesi:

- Kolostrometre
- Spesifik gravite 1.050 den yukarı (50g/litre IgG)
- lerken oda sısında olmasına dikkat et

Etkin

Kolostrometre

ETKİN İLAÇ

Kolostrumdan Antikor geçisi

24 saat-7 gün içinde
Buzağı kanı

Refraktometre

Ig tayini

(5.5 g/dl den yukarı)

Bir buzağı indikatör
değil sr sağlığı için
sr düzeyi önemli

İyi bir yönetimle 6-6.5 olabilir

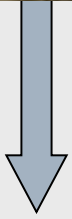
Oda ısısında ölçüm yapılırsa daha iyidir

- ❑ Bazı yeni doğan buzağılar güçsüz olduğu için ememezler
- ❑ Bu durumda şişe veya kovadan beslemek gerekir
- ❑ Ancak **Ösafagal besleme** en iyi yaklaşımdır

Kolostrumun yararları

Anneden buzağıya
pasif immünite

Az laktoz ve
Daha az ishal

10 mg/ml IgG gerekli

(Fowler, 1999)

IgG miktarının yüksek olmasının yararları:

Ağırlık kazancı (6 YTL);

Buzağı başına besleme kazancı (8 YTL)

% 12 oranında mortalite azalması (20 YTL)

Tedavi masraflarının azalması:(6 YTL)

Toplam kazanç: yaklaşık 40 YTL

Buzağı gurubu	TP g/l	Ig g/l
Kolostrum	62	12
Kolostrum Kolostrum benzeri	64	14
Kolostrum Imugard	62	12
Standardı olmayan kolostrum	48	8

Buzağı ile ilgili yönetim Kolostrum kontaminasyonu:

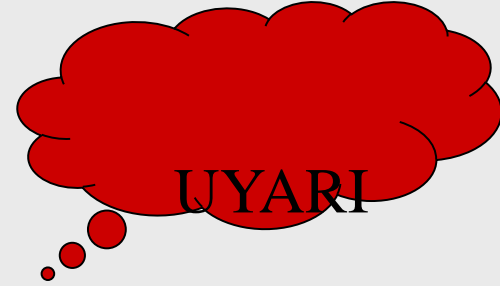
Fazla sayıda bakteri
antikor emilimini etkiler

BU NEDENLE

**Toplam bakteri sayısı lazım
(100.000 CFU/ml)**

**Total koliform sayısı lazım
(10.000 CFU/ml)**

Eğer kolostrum soğutucu
veya derin dondurucuda tutulacaksa
sayım Őart

- Sürü bağışıklığı için aşılama
- Gebelik dönemi aşılarının yapılması
- Epidemiyolojik verileri toplamak
- Klinik muayene ve gözlem
- Ayırma
- Çiftlikte uygulanabilen çabuk testler
- Tedavi

- Hijyen

Respiratorik infeksiyonlar

- Sığırların “kompleks solunum yolu hastalığı”
-
- BRDC

Unutma BRDC Multifaktöriyel

Stres

Transport

Miks

Dehidrasyon

Kötü besin

Bakım koşulları

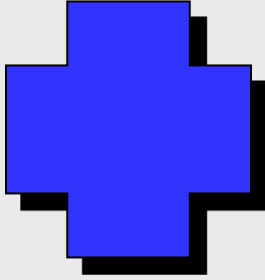
Toz

Isı

Soğuk

su

yem

Viruslar

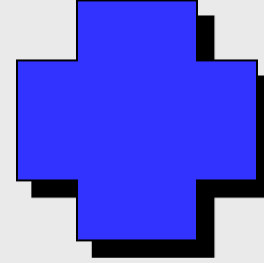
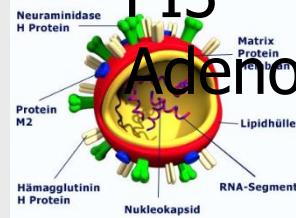
IBR (%40)

BVDV

BRSV (%48)

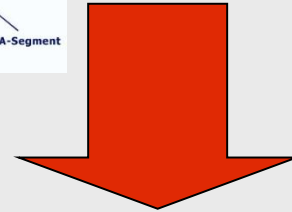
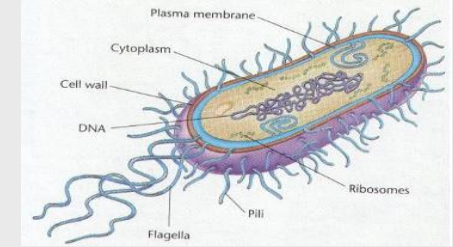
PI3

Adenovirus

Bakteriyel Etkenler

- Mannheimia haemolytica
- Pasteurella multocida
- Haemophilus somnus
- Mycoplazmalar

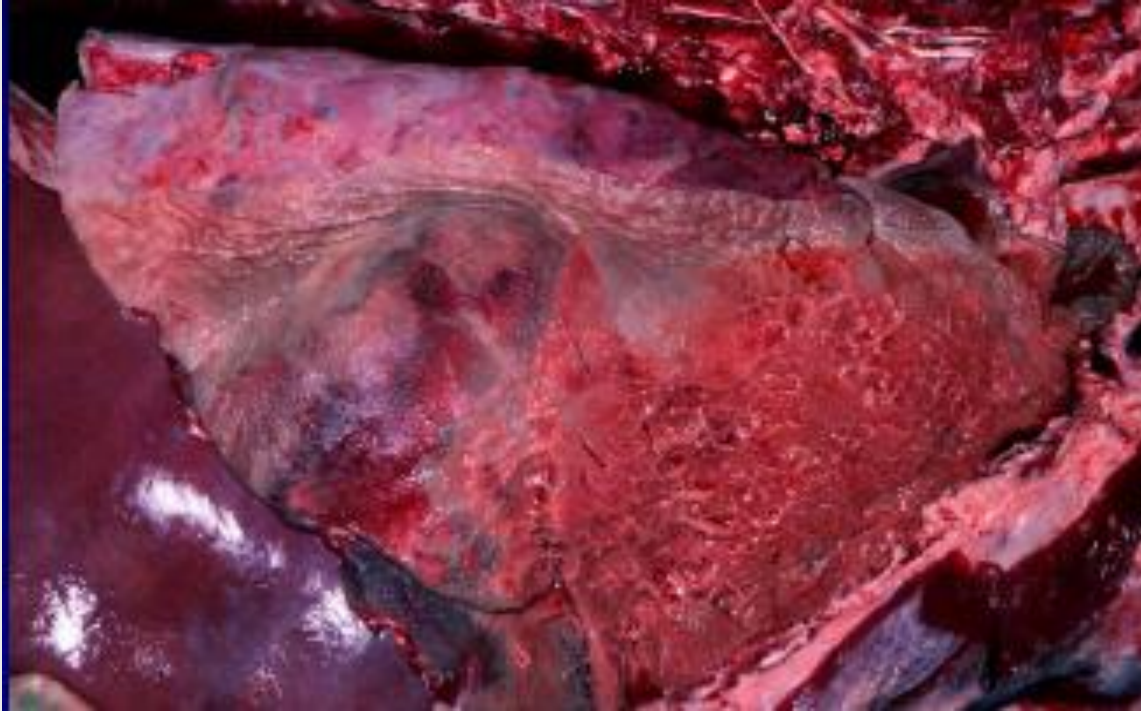
BRDC

BRSV

Bovine pn6m6ni

R. Moeller
D. Moore

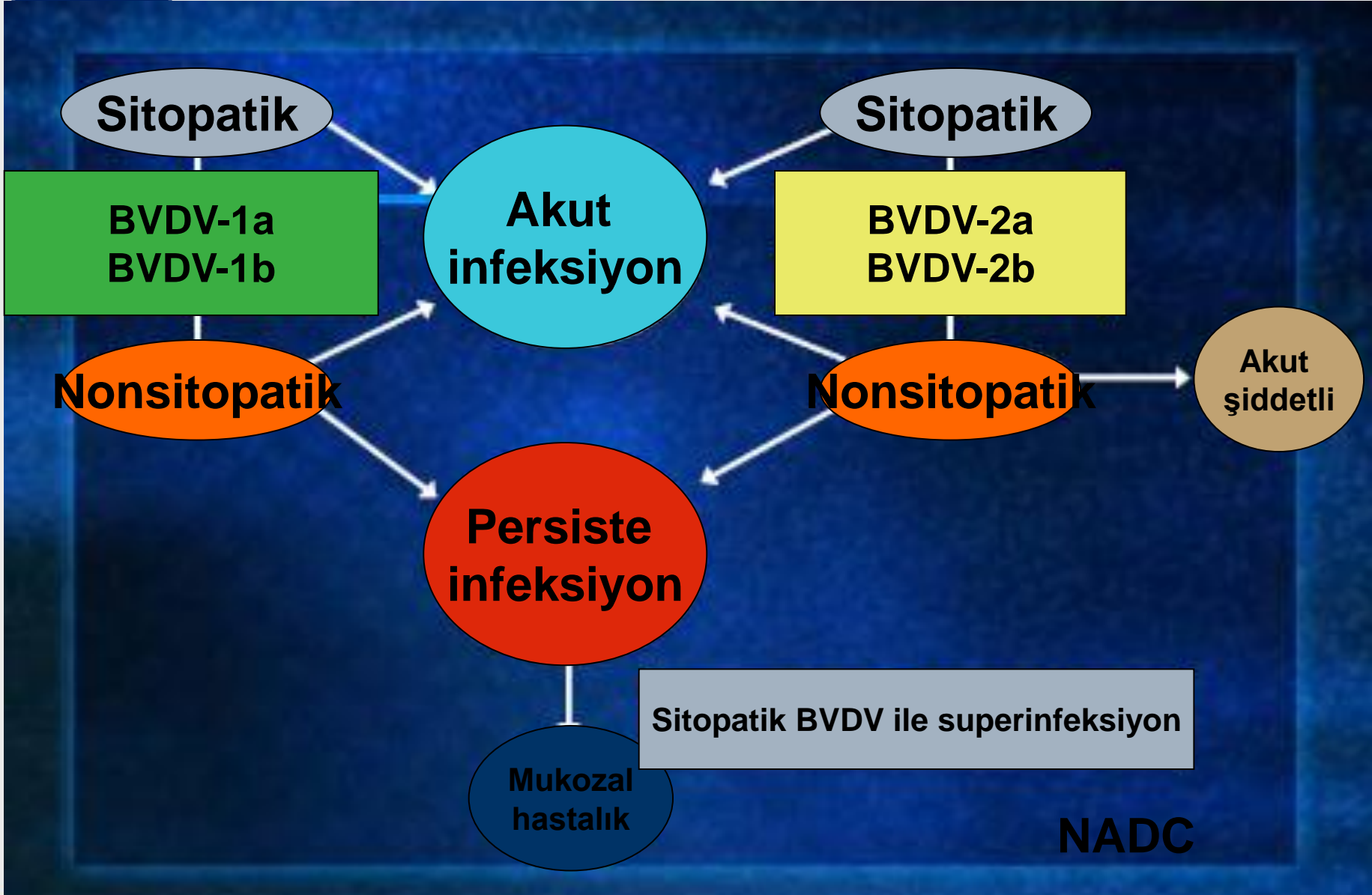
Etkin

Mycoplazmal arthritis

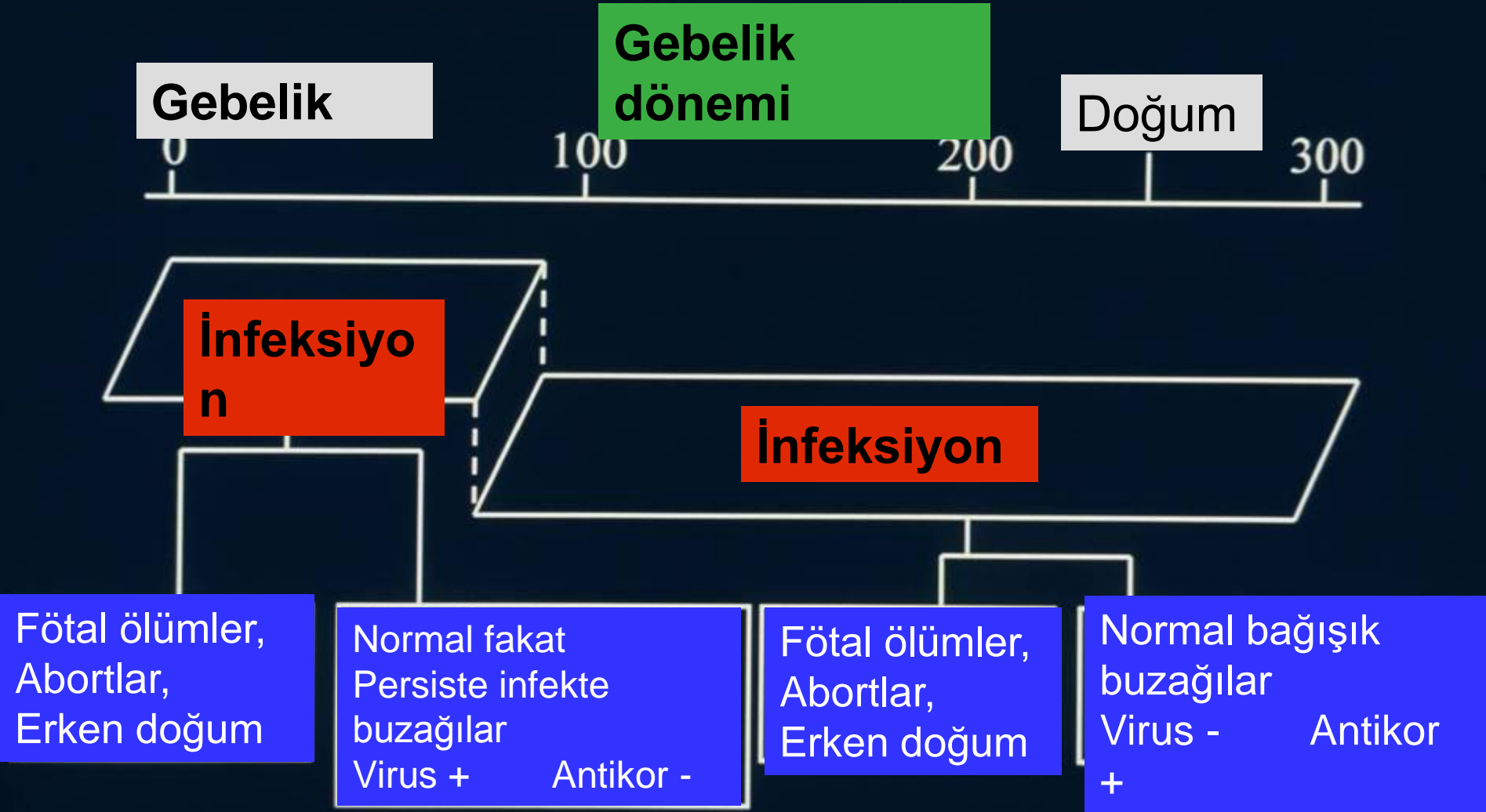

R. Moeller
D. Moore

ETKİN İLAÇ

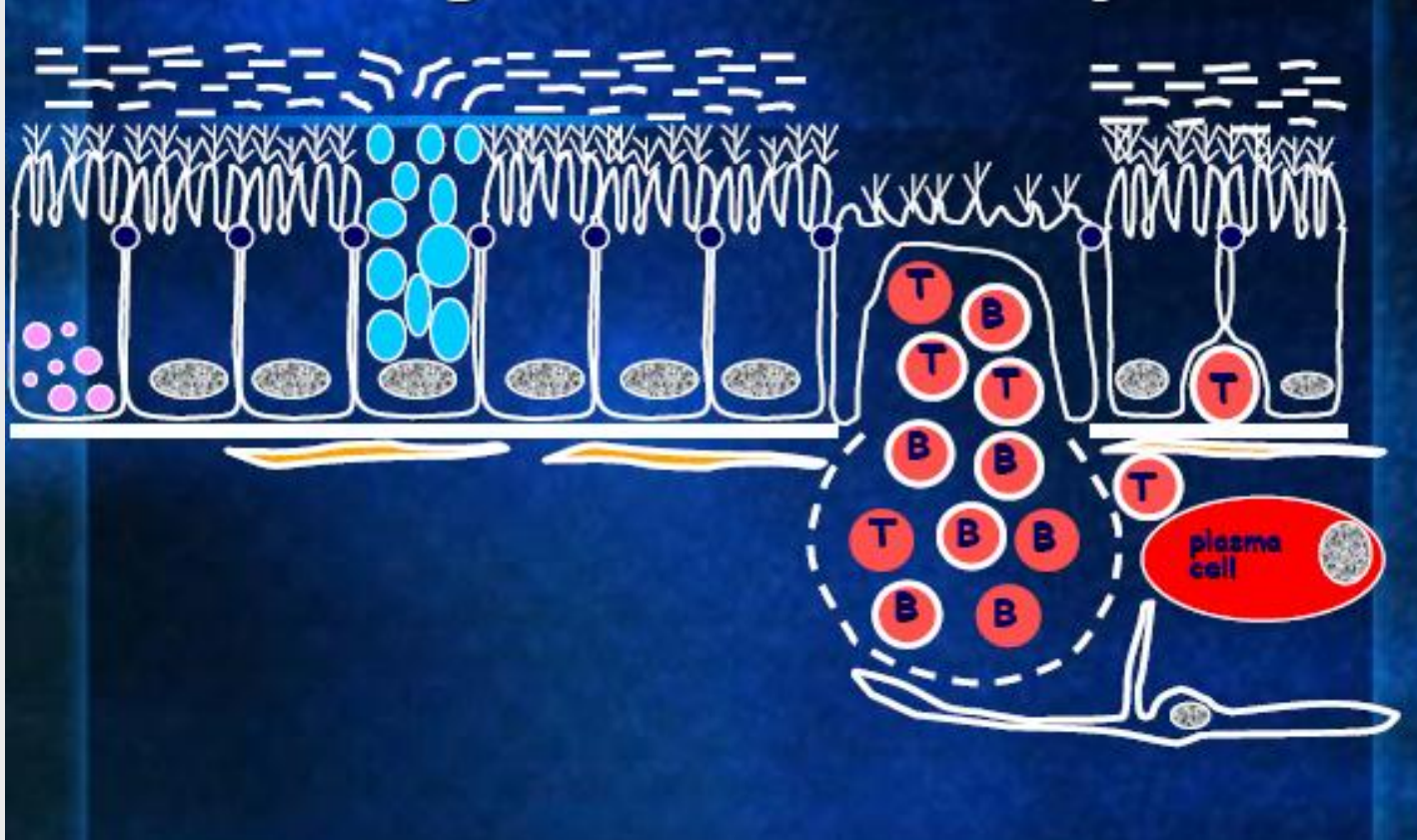

GEBELİK DÖNEMİNDE OLUŞAN BVDV İNFEKSİYONUNUN SONU

- Respiratorik, enterik ve reproduktif bozukluklar
- İmmunosupresyon
- Lökopeni
- Akut infeksiyonlar
- Persiste infeksiyonlar
- Fötal infeksiyonlar
- Mukozal hastalık
- Diğer patojenlerin virülensinin artışına katkı

BVDV immun sistemi etkiler ve
immunosupresyon oluşturur

Hangisi persite infekte ?

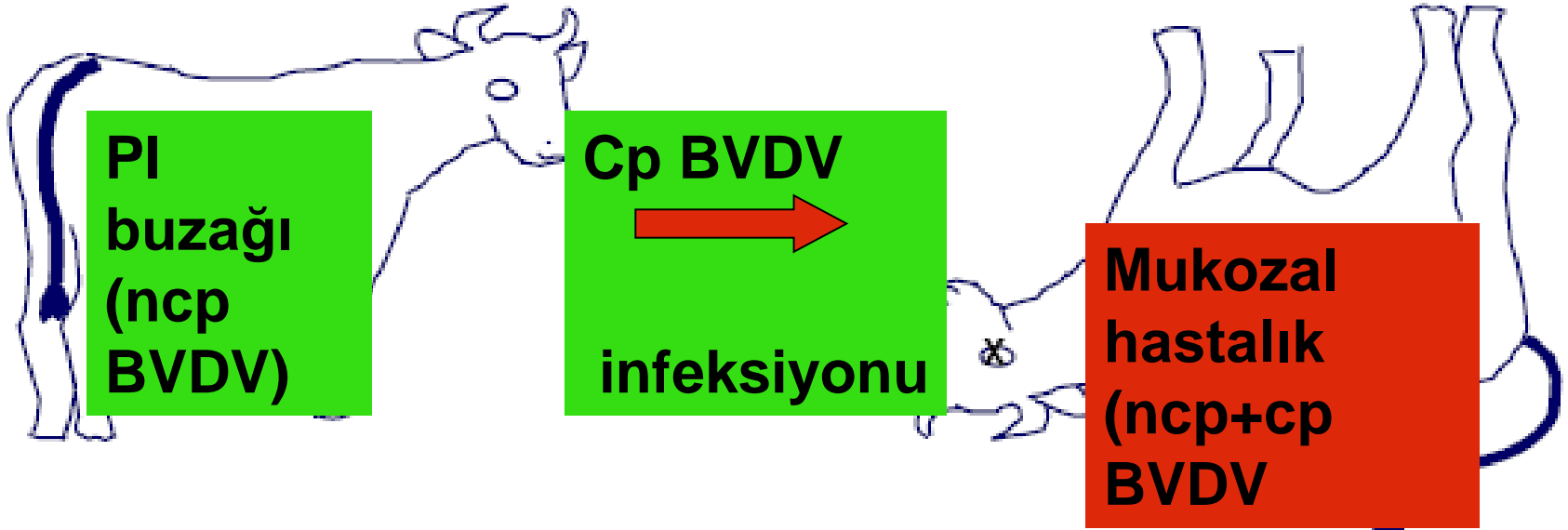

Calves of the same age. From Lee et al. CVJ 38:29

- Bazıları zayıf ve güçsüz
- Birçoğu normal gelişim gösterebilir
- Maternal antikolar 6-7.5 ay süreyle virüsü maske edebilir fakat daha sonra yaşam boyu virüs saçımı başlar.
- Persiste infekte inekten doğan buzağlar daima persiste infekte kalırlar.
- Persiste infekte hayvanlar herhangi bir yaşta mukozal hastalıktan ölebilir (genellikle çiftlikte BVD belirtileri gözlenir).

Mukoza hastalık

NADC

% 100 ölümcül

Kanlı ishal

Barsakta ciddi lezyonlar

Kanlı ishal

Mukozaal hastalık

Persiste virusun nonsitopatik formdan sitopatik forma dönüşümü
(mutasyon) ile oluşur

Etkin

BVDV-2'ye bağlı şiddetli hemorajik sendrom.

ETKİN İLAÇ

Etkin

BVDV-2 – Şiddetli hemorajik sendrom

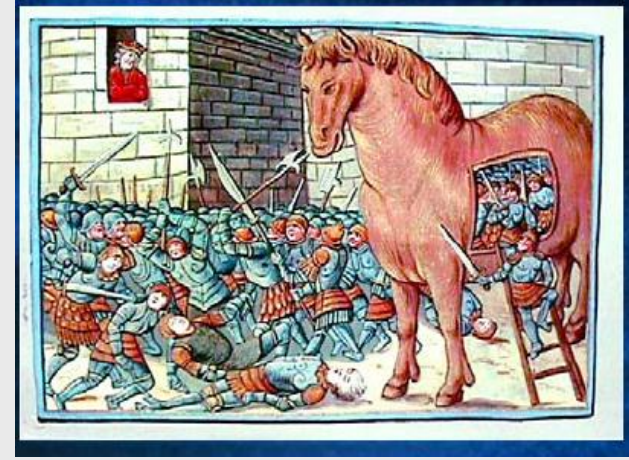

ETKİN İLAÇ

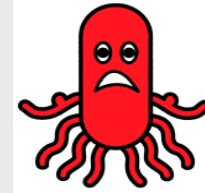
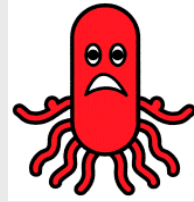
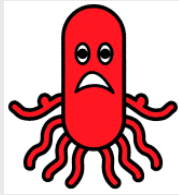
Survey

Düşmanını bil ve diren !!

Çünkü direnen kazanır

Viruslar genetik değişime uğrayarak direniyor

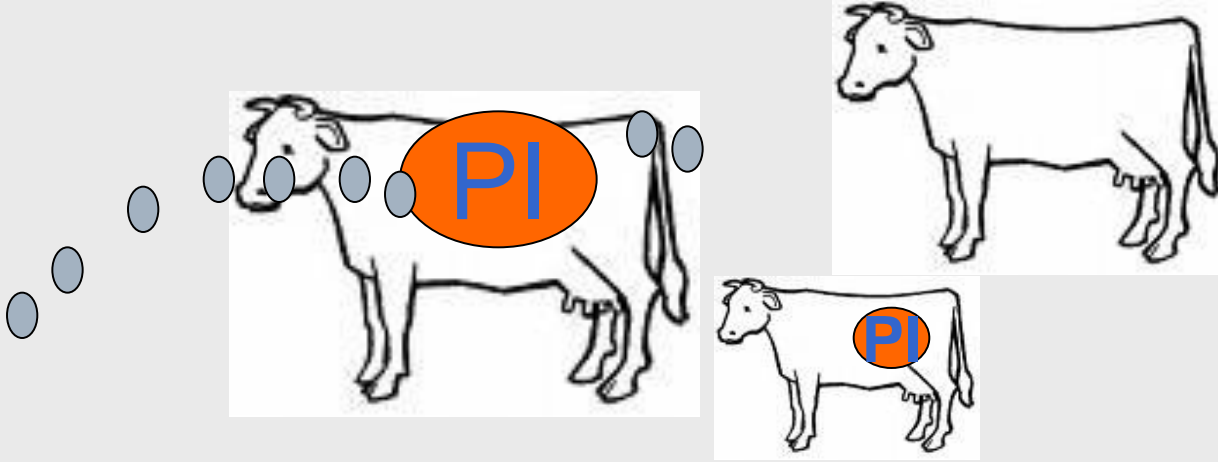
Biz de kontrol sistemleri kurarak direnebiliriz

Etkin

BVDV infeksiyonunun kontrolünde kilit nokta:

PI hayvanların uzaklaştırılarak

fötal infeksiyonların önlenmesidir

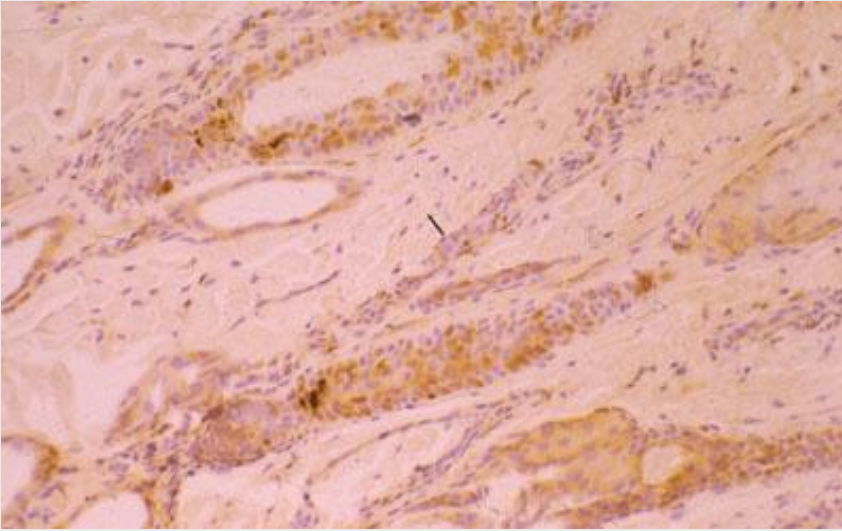
ETKİN İLAÇ

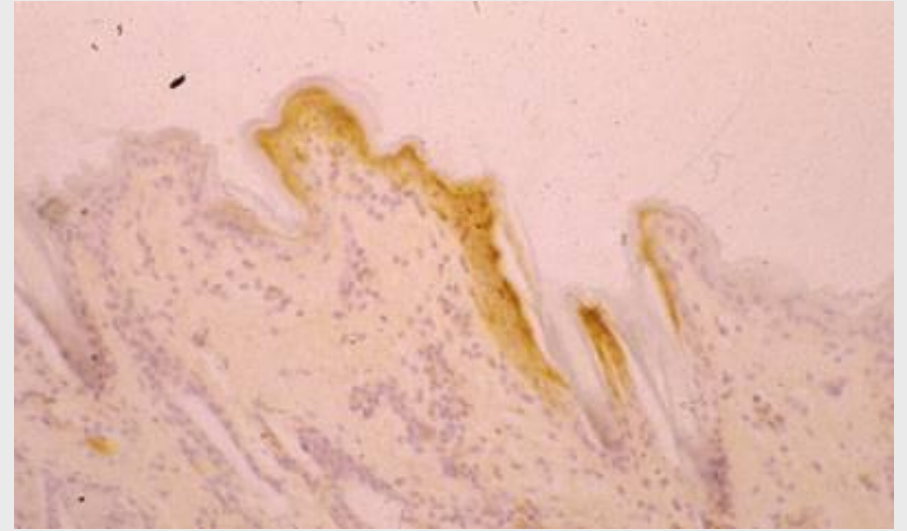
- [?] [?] **Virus izolasyonu (Gold standard)**
- **Antikor saptama (ELISA)**
- [?] [?] **Antijen saptanması**
  - ELISA
  - IHC
- [?] [?] **RT-PCR veya real time PCR**
  - Pozitif/negatif
  - BVDV1 veya BVDV2 olup olmadığı
  - Sekanslama

Immunohistochemistry

From Brad Njaa et al. 2000. J. Vet. Diag. Invest. 12:393-399.

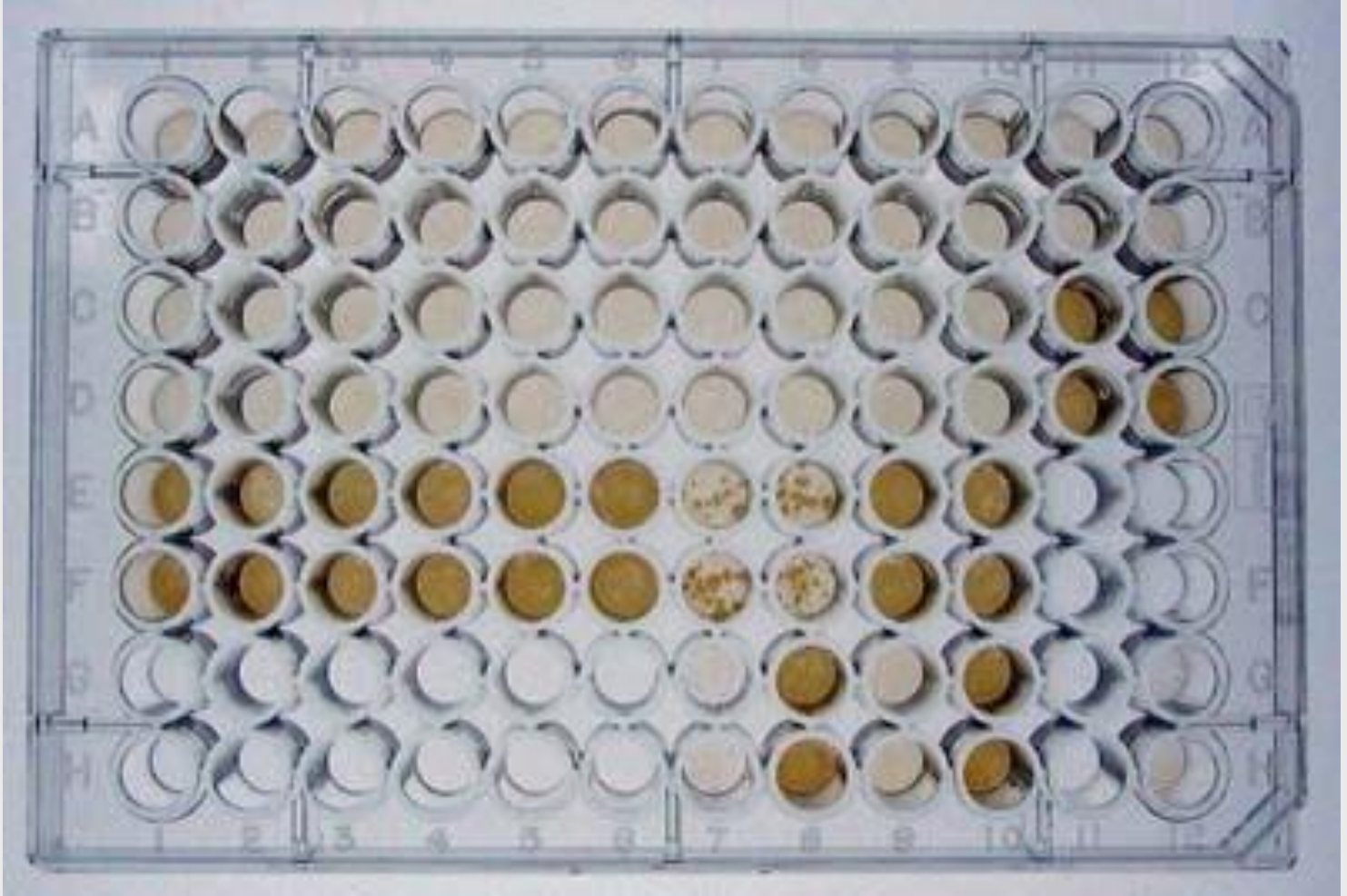
K11 folükülünde antijen

Epidermiste antijen

Etkin

Sürü taraması

ETKİN İLAÇ

PI hayvanların uzaklaştırılması

- [?] Örnek alma kolaylığı
- [?] Ekipman gerekliliği minimum
- [?] Testlerde maternal antikörlerin etkilemesi zor
- [?] Farklı testlerde kullanılabilir

-immunohistokimya

-RT-PCR

- Antijen ELISA

- Kulak havuz örneklerde önemli noktalar:
- Örnek sayısı
- Taşıma ve depolama
- Virus miktarı

NADC

AŞILAR ve AŞILAMA

- ❑ İnfekte hayvanlarda gelişen bağışıklık 4 yıl kadardır
- ❑ Canlı aşılar antikor titresi azalınca (3-6 aylık) ve ilk döllemeden 30 gün önce mümkünse ilk aşılama 4 hafta arayla 2 kez yapılır
- ❑ Canlı aşılar yılda 1 kez tekrarlanır
- ❑ Canlı aşılar BRD riskini artırabilir.
- ❑ İnaktif aşılar güvenli ve 6 ayda bir tekrar edilmeli, ilk aşılama 4 hafta arayla 2 kez yapılır
- ❑ Gebelerin aşılanarak maternal antikor düzeyinin yükseltilmesi

Aşıllardan beklentiler

- **Aşı lisansı neyi amaçlar ?**
  - Akut infeksiyonlar ve f3tal infeksiyonların azaltılmasını
  - **PI eliminasyonuna dayanmaz**
  - Bu nedenle aşılamalarla beraber test sistemi gerekli

- **Föetal koruma** (infeksiyonlar, abort, defekt, vs)
- PI hayvanların önlenmesi
- İnfeksiyonun sürüye yeniden girişinin engellenmesi

BVDV ye karşı f3tal koruma

Literat3r	Aşı virus	Challenge virus	Koruma oranı	Kontrol	Koruma y3zdesi
Mclurkin et al 1975	3l3 1	CP 1	12/14	0/5	% 86
Harkness et al 1985	3l3 1	9 CP 1	7/11	0/11	64%
Meyling et al 1987	3l3 1	CP 1 3 NCP 1	2/8	0/5	25%
Cortese et al 1998	Canlı 1	NCP 1	10/12	0/10	% 83
Brock et al 2001	Canlı 1	NCP 2	11/19	0/6	58%
Zimmer et al 2002	3l3 cp ve ncp	3 NCP 1	7/9	0/15	% 78
Zimmer et al 2002	3l3 cp ve ncp	3 NCP 1	5/15	0/15	33%
Patel et al 2002	3l3 CP 1	NCP 1	9/11	0/7	% 81
Dean et al 2003	Canlı 1	NCP 1	25/27	0/13	% 92

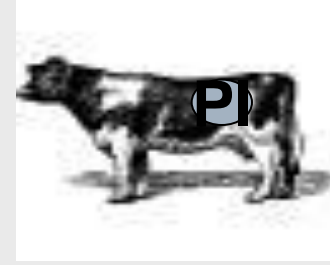
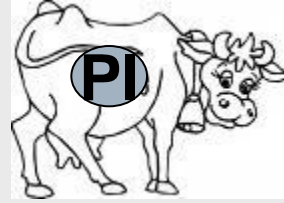
* Protected/Challenged

Courtesy Dan Grooms, Mich. State Univ.

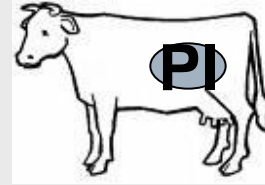
- **T**= TEST
  - **U**= UZAKLAŞTIRMAK (PI)
  - **B**= BİYOGÜVENLİK
  - **A**= AŞILAMA KARARI
-
- **TUBA**

- Öncelikle kontrol programı gerekir
- Geniş çaplı survey çalışmaları gerekir
- İyi bir aşılama programı gerekir
- PI hayvanları saptamak için iyi test/testler gerekir
- ? İyi bir biyogüvenlik protokolü gerekir
- Kişiler, kurumlar ve çiftlikler arası işbirliği gerekir

Etkin

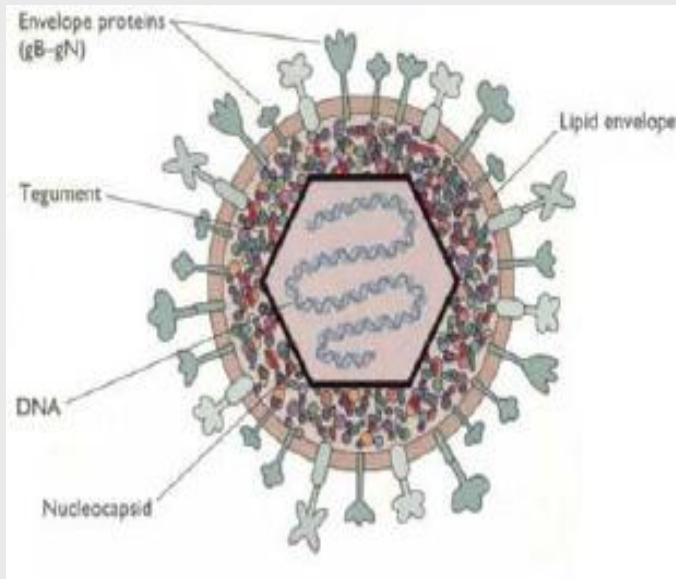
??

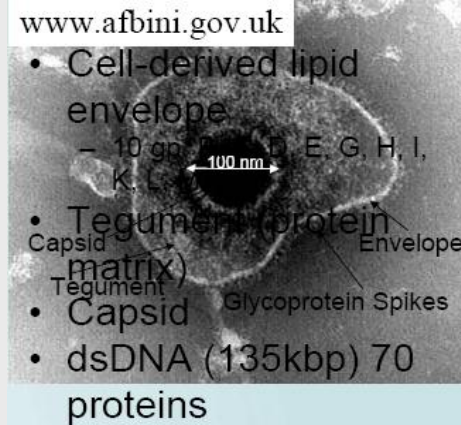
ETKİN İLAÇ

İnfeksiyöz bovine rinotrakeitis

IBRV-Herpesvirus

www.afbini.gov.uk

- Cell-derived lipid envelope
    - 10 gp (A, B, C, D, E, G, H, I, K, L)
  - Tegument (protein matrix)
  - Capsid
  - dsDNA (135kbp) 70 proteins
-
- An electron micrograph of a Herpesvirus particle. The particle is roughly spherical with a dark outer shell and a lighter inner core. A scale bar indicates 100 nm. Labels include: Capsid, Tegument, Envelope, and Glycoprotein Spikes.

Virus	Herpesvirus altfamilya	Hastalık
Primer olarak		
BoHV-1	alfa	IBR, IPV/IBP
BoHV-2	alfa	Bovine mamillitis
BoHV-3	gamma	Pseudo lumpy skin disease
BoHV-4	gamma	Solunum sistemi, genital sistem infeksiyonları, konjunktivitis
BoHV-5	alfa	Ensefalitis
Bovine lenfotropik herpesvirus (BLHV)	gamma	Net değil
İkincil olarak		
Alcelaphine herpesvirus-1 (AIHV-1)	gamma	Malignant catarrhal fever
Ovine herpes virus-2 (OHV-2)	gamma	Malignant catarrhal fever
Suid herpesvirus-1 (SuHV-1)	alfa	Aujesky hastalığı

Etkin

Göz Sıvısı

Rezervuar
Hayvanlar

İatrojenik
Bulaşma

Plasenta

S
I
Ğ
I
R
L
A
R

Burun
Akıntısı

Damlacık
İnfeksiyonu

Kontamine
Alet ve malzemeler

Kontamine
Yemlik ve suluklar

Süt

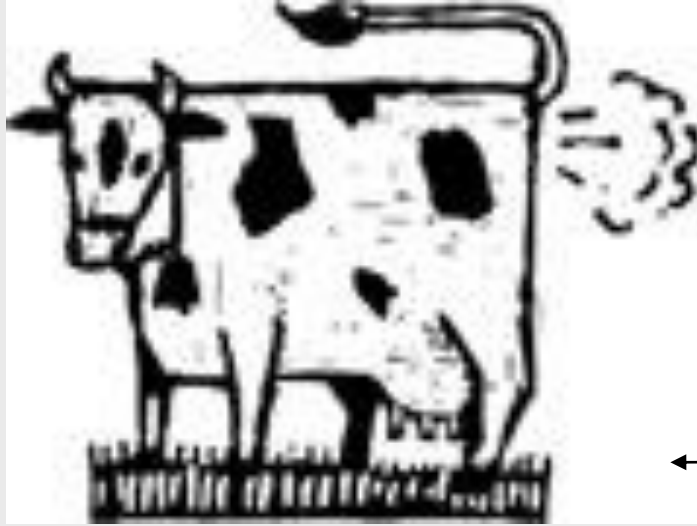
Atık fötüs

Vajinal
Sekretler

Semen
(Suni tohumlama ve aşım)

Prepusyum akıntısı

Amniyon
Sıvısı

ETKİN İLAÇ

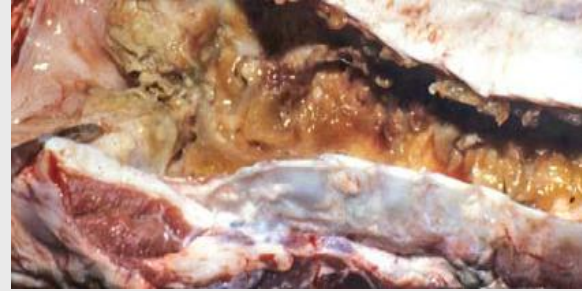
Etkenin Girişİ

- BHV1'un vücuda girişi **üst solunum yolu** veya **genital mukoza** ile olur
- **Direkt burun-buruna temas** en sık bulaşma şeklidir
- **Daha az sıklıkla aerosol** bulaşma olabilir
- **Genital infeksiyon** için çiftleşme sırasında direkt temas gerekir ya da virus ile kontamine semenle bulaşır

- Sığırın yaşı, virus suju ve sekonder etkenlere göre değişir
- Genellikle subklinik formda görülmekte
- 4-5 gün içinde yüksek ateş, burun akıntısı, süt verimi azalması, **burunda kızarıklık (red nose)**, konjunktivitis ve trakeada nekrotik odaklar

AFBI

AFBI

AFBI

- Seronegatif ineklerde respiratör BHV1 infeksiyonu sonucu **abort** (15-64 gün sonra ve genellikle **4-8 ay arası**)
- Transplental geçiş ve **fötusda letal infeksiyon**
- Buzağılarda salivasyon, diyare, glossitis, ösafagit ve nekrotik rumenitis

Çiftleşme ve suni tohumlamayla oluşan genital infeksiyon sonucu

- Yaklaşık 8 gün süren pustular vulvovajinitis, ödem, hiperemi, sekresyon artışı
- Nadiren orşitis ve endometritis

- Erken embryo ölümü
- Luteal nekroz
- Trofoblast infeksiyonu

Tanı

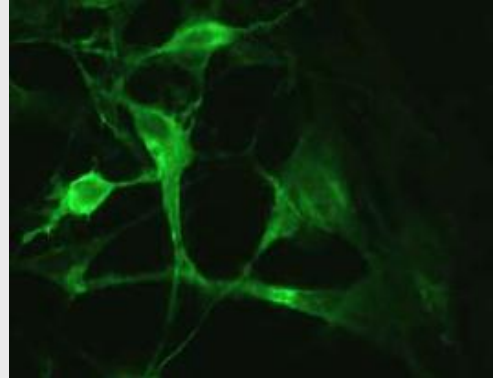
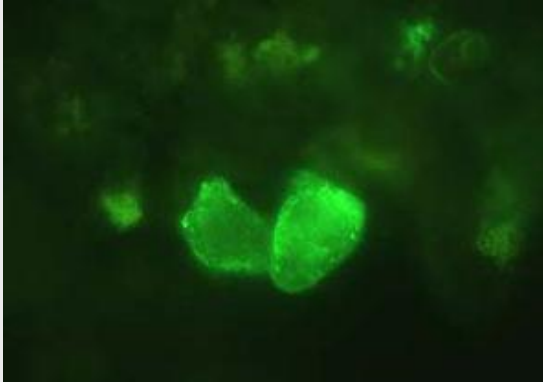
- Immunofloresens
- – Swab/BAL–
Çabuk

Virus izolasyonu

- Swab/BAL
- 5-7 gün

PCR

Swab,
kan ve beyin
Çabuk

ELISA

Kan ve süt
Çabuk

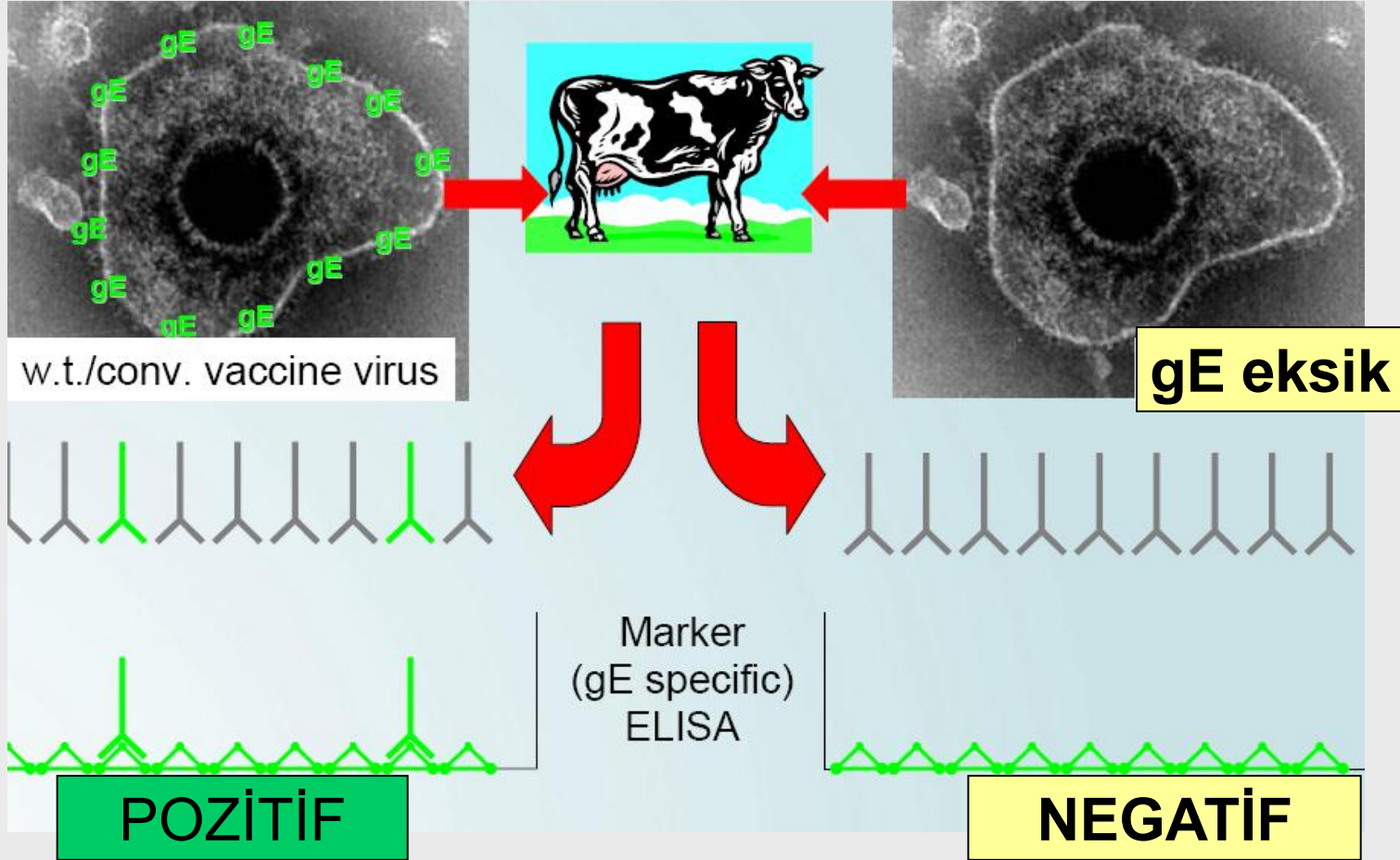
- Tek örnek yetersiz

- Çift örnek alınmalı
  - 2-3 hafta arayla

- Maternal antikolar etkiler

- Modifiye canlı
- İnaktif
- Subünite
- DNA ve vektör aşıları
- Marker aşılar

- İntranasal yolla uygulanan aşılar

DIVA stratejisi

- Virusdaki gE geninin çıkartılması ile elde edilen aşılama ve test sistemine dayanır
- Aşılı hayvanlar ile doğal infekte hayvanların saptanması amaçlanmıştır

Marker aşıların prensibi

AFBI

Aşı etkinliği

- Canlı ve inaktif marker aşılama ile benzer sonuçlar alınmıştır
- Yılda 2 kez uygulanmasında yarar vardır
- Yılda 2 kez uygulamayla canlı aşılarla daha iyi virolojik sonuçlar alınmıştır
- Buna karşın **inaktif marker** uygulanan hayvanlarda reaktivasyon sonucu oluşan virus saçımı etkili bir şekilde engellenebilmiştir

Muylkens ve ark. 2007

Unutma

- Hiçbir aşı ve aşılama programı latent infeksiyonu önlemekte yeterli değildir

Yasal gereklilik

- 2003/43/EC kuralına göre girişte seronegatif olmalıdır
- 2004/558/EC kuralına göre ithal edilecek hayvanlar seronegatif olmalıdır

- a) Hastalığın bildirimini zorunlu olmalıdır.
- b) Son 3 yıl içinde hiçbir hayvana BHV-1 aşısı yapılmamış olmalıdır.
- c) Sürülerin %99.8'i BHV-1'den yoksun olmalıdır.
- Türkiyede 2002/3743 karar sayısı ile 30 gün karantina ve test

Koruma

- Marker aşı ile aşılanıp DIVA uygulanmalı

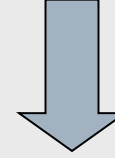

Korumada genel prensipler

İmmünoşitimölan ve immün sistemi destekleyen ajanlar

- Levamizol
- İnterferon
- Kolostrum (immuguard)
- İmmun serumlar
- Aşılar

Aşıllara Oluşan Yanıtı Ve Doğal Direnci Artırmak İçin

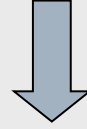

- İmmunositimülan
- İmmunomodülatör

- Vitaminler (A,E,C),
- Mineraller (selenyum, bakır, kobalt, çinko)
- Bitkiler (Ekinezya, Kedi tırnağı, Astragalus, Maitake mantarı, Fesleğen, *Withania somnifera*, *Embelica officinalis*)
- Bakteri ekstreleri

Aşılama

- Genel Olarak Buzağılara aşılar
- Maternal antikolar azaldığında (4 aylıkken) ve süttten kesilmeden 2-3 hafta önce yapılır, süt kesiminde hiçbir aşı yapılmaz

- IBR
- PI3
- BVD
- BRSV

Aşı	Aşı tipi ve verilış yolu	Aşı protokolu
İnfeksiyöz bovine rinotrakeitis (IBR)	İnaktif aşı Marker aşı	İlk aşı -3-4 aylıkken yapılabilir İlk 3-4 hafta arayla çift yapılır. 6 ayda bir tekrar edilir .
Bovine Parainfluenza Virus 3 (PI3)	İnaktif aşı	İlk aşı 3-4 haftalıkken yapıp 3-4 haftalık sonra tekrar edilir. 6 ayda bir yapılır.
Bovine Respiratory Syncytial Virus (BRSV)	inaktif aşı	İlk aşı 3-4 haftalıkken yapıp 3-4 hafta sonra tekrar edilir. 6 ayda bir tekrar edilir.
Bovine Viral Diyare Virus (BVDV)	inaktif aşı .	Tohumlamadan 30 gün önce uygulanır. 3 hafta sonra tekrar edilir. Her tohumlamada yukarıdaki gibi 2 doz aşı yapılır.
Bovine Pnömoni	Viral Kombine aşılar. İnaktif	İlk inaktif aşı 3-4 hafta arayla çift yapılır. İnaktif aşı 6 ayda bir tekrar edilir . Fötal koruma sağlamaz

- Parenteral kullanılan canlı aşılar maternal antikor düzeyi düşmeye başlayınca uygulanırsa daha iyi bir immün yanıt oluşturur.
- Eğer kortizol uygulanmış ise 6-8 hafta geçtikten sonra aşı uygulanmalıdır.
- Bakteriyel aşılar antibiyotik kullanılan dönemde uygulanmaz.
- Aşılar uygulandığı bölgede lokal ve bazen sistemik reaksiyon (anaflaksi, solunum güçlüğü) oluşturabilir.
- Aşı güneşe maruz kalmamalıdır
- Aşı sağlıklı ve stressiz hayvanlara uygulanır.

Her sürünün aı sertifikası olmalıdır

E T K İ N İ L A Ç